KULTUURIMINISTEERIUM

Hr Jüri Kõrge
Peakontrolör
Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 TALLINN

Teie: 31.05.2005 nr OSIII-2-7.1/05/821

Meie: 16.06.2005 nr 1.5-3/3043

Muuseumivarade audit

Lugupeetud härra Jüri Kõrge

Esitame kultuuriministeeriumi arvamused muuseumivarade auditi aruande eelnõus esitatud seisukohtade ja ettepanekute kohta.

Eelnõu punkt 1.1. Muuseumidel puudub kogumispoliitika
Nõustume, et muuseumid vajavad selgeid kogumispoliitikaid. Ühtne kogumispoliitika saab sisaldada ainult üldisi printsiipe, konkreetsed kogumispoliitikad töötavad välja muuseumid lähtuvalt muuseumi tegevusvaldkonnast. Muuseumide ühise kogumispoliitika ja selle aluseks olevate kogumisprintsiipide sõnastamine on 2004.–2005. aastal väljatöötatud Eesti muuseumide arengustrateegia üks eesmärkidest. Hetkel koostavad juba 25 muuseumi Tartu Linnamuuseumi koordineerimisel oma kogumispoliitikaid.

Eelnõu punkt 1.2. Kõik muuseumivarad ei ole teaduslikult inventeeritud
Museaalide teaduslik inventeerimine on pikaajaline protsess ning võrreldav tihti eraldi väiksema uurimistööga. See on osa muuseumi teadustöötaja igapäevatööst. Museaali väärtust ei saa siduda ainuüksi teadusliku inventeerimise olemasoluga. Paljudel juhtudel puuduvad muuseumides valdkondade erialaspetsialistid, kes kõiki uurimisobjekte põhjalikult tunneksid. Ühtse infosüsteemi MuIS väljatöötamise käigus täpsustatakse ka praegu kehtivaid kirjeldusreegleid.

Eelnõu punkt 1.3. Kõigist muuseumide kogudest puudub täpne ja ajakohane ülevaade ja eelnõu punkt 1.5. Järelevalve muuseumikogude üle ei ole piisav
Kultuuriministeerium pöördus kõigi kesk- ja maakonnamuuseumide poole küsitlusega inventuuride osas 30. märtsil 2004. a (kiri nr 7.12/1625). Küsitluse eesmärgiks oli muuseumides valitseva olukorra kaardistamine.
Üldist olukorda võib tegelikult pidada rahuldavaks: muuseumides toimuvad pidevalt kogude kontrollimised ja inventuurid. Probleemiks on puudulikult vormistatud dokumentatsioon.
Inventuuride läbiviimiseks ei jätku ka tööjõudu. Eriti suuremate kogude puhul tähendab kolme inimese keskendumine inventuurile suurt seisakut muudes tegevustes. Siit lähtuval peaks muutma korda muuseumide inventuuride teostamisel. Võimalik lahendus: pikendada aega 10 aastani, mille

Suur-Karja 23
15076 TALLINN

Reg kood: 70000941
e-mail: min@kul.ee

tel: 628 2250
faks: 628 2200

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 17.06.05 Reg nr OSIII-2-7.1/05/821

jooksul muuseumi kogudes viiakse läbi täisinventuur. Selle aluseks on muuseumi direktori poolt kinnitatud inventuuri plaan, kuhu viiakse igal aastal sisse vajalikud muudatused.

Eelnõu punkt 1.4. Muuseumikogusid ei ole võimalik "puhastada"
Nõustume, et muuseumikogust museaalide väljaarvamise süsteemi peaks täiustama ning see peaks põhinema ühtsel kogumispoliitikal. Samas tuleb täheldada, et vastav punkt muuseumiseaduses muudeti kehtetuks just eesmärgil vältida võimalikke väärkäsitlusi museaalide kultuuriloolise väärtuse hindamisel. Korra muutmine vajab muuseumispetsialistide laiemat arutelu ja laiapõhjalisemat otsust.

Eelnõu punkt 1.6. Museaalide arvestus ei vasta raamatupidamise nõuetele
Museaalide arvelevõtmine põhivarana säilikute kaupa saab võimalikuks infosüsteemi MuIS käivitumisega järgmise aasta alguses. Eelnevalt tekitaks korra muutus muuseumide raamatupidamisele suurt lisatööd ja tõenäoliselt lisapingeid muuseumitöö korralduses. Ettepanek on võtta muuseumikogu raamatupidamislikult arvele tervikkoguna ja ühe summana. Kogu siseselt peetakse arvestust MuISis (kajastatakse konkreetse museaali rahaline väärtus). Inventuuride osas oleme nõus Riigikontrolli ettepanekuga Rahandusministeeriumile. Samas on muuseumidel museaalide ostuks kasutada olevaid rahalisi vahendeid keeruline käsitleda investeeringutena, kuna museaalide ostmine ei ole 100% ettemääratav tegevus. Nii näeb investeeringute puhul ette riigieelarve. Tänase seisuga on vastavate ostude ärajäämisega võimalik kasutada allesjäävat raha museaalide korrastamiseks ja restaureerimiseks, mis kitsalt investeeringute puhul ei ole võimalik.

Eelnõu punkt 2.1. Paljude muuseumide hoiutingimused ei vasta nõuetele
Nõustume, et muuseumide hoiutingimused jätavad soovida, mis tuleneb eelkõige sellest, et mitte ükski kesk- või maakonnamuuseumidest ei asu otseselt muuseumiks projekteeritud hoones.
Kultuuriministeeriumi üks põhieesmärke on muuseumide hoiutingimuste parandamine. Viimasel viiel aastal on valminud hoidlad Tartus Raadil Eesti Rahva Muuseumil, Tallinnas Eesti Vabaõhumuuseumil, Eesti Ajaloomuuseumil ja Eesti Meremuuseumil, Rakveres sihtasutusel Virumaa Muuseumid, Põlva Talurahvamuuseumil, Värska Seto Talumuuseumil, Kuressaares Saaremaa Muuseumil, Keilas Harjumaa Muuseumil ja Elvas Tartumaa Muuseumil. 2005. aastal valmib Eesti Kunstimuuseumi uus hoone Kadriorus ning selle kogud saavad kaasaegsed hoiutingimused. Lisaks on remonditud ja saadud kogudele uusi ruume Tallinnas Teatri- ja Muusikamuuseumile ning Haapsalus Läänemaa Muuseumile.
2005. aastal kavatseb Kultuuriministeerium esitada "Eesti riikliku arengukava Euroopa struktuurifondide kasutuselevõtuks – ühtse programmdokumendi aastateks 2004–2006" meetme 2.4 "Turismi arendamine" osa "Keskvalitsuse turismiinvesteeringu projektid" taotlusvooru Eesti Meremuuseumi endise Tallinna lennusadama kai renoveerimise projekti muuseumilaevade hoidmiseks ja eksponeerimiseks ning Pärnu Muuseumi aidahoone ümberehitamise projekti. Mõlemal juhul peetakse silmas museaalide kaasaegseid hoiu- ja eksponeerimistingimusi.
2005. aasta juunis kuulutatakse välja Eesti Rahva Muuseumi uue hoone rahvusvaheline konkurss, mis parandab kardinaalselt seniseid hoiu-, konserveerimis- ja ekspositsioonitingimusi. 2005. aasta juunis kuulutati välja Mahtra Talurahvamuuseumi tiibhoone ideekonkurss, eesmärgiga laiendada ekspositsiooni ja hoidla ruume.
Nimetatud protsessid on alanud mõne aasta eest ning ei oma veel täit mõju. Tingituna valdkonna suurest mahust ja pikaajalisest investeeringute alafinantseerimisest (võrreldes vajadustega) ei ole ka riigi võimalused vajalike investeeringute tegemiseks olnud piisavad.

Eelnõu punkt 2.3. Prioriteetide ebaselgus takistab investeeringute planeerimist
Probleemiks on prioriteetide ebaselgus valdkondade vaheliselt mitte muuseumide valdkonna sees. 1998. aastal vastu võetud Riigikogu otsust on vastavalt võimalustele ellu viidud ja seal kehtestatud ehitiste järjekorrast on kinni peetud. Kahjuks pole suudetud ajagraafikutest alarahastamise tõttu

kinni pidada. Nagu märgitud, on hetkel töös Pärnu Muuseumi ja Eesti Rahva Muuseumi hoonete rajamine. Muuseumide arengustrateegia tegevuskava näeb ette muuseumide edasiste investeeringute prioriteetide määratlemist ja investeeringute pikaajalise kava väljatöötamist.

Eelnõu punkt 3.1. Ühtne infosüsteem ei ole täielikult käivitunud
Muuseumide infosüsteemi juurutamine on toimunud paralleelselt infotehnoloogilise teadmuse viimisega muuseumitöötajateni. Infosüsteemi tööks oli vajalik esmajärjekorras tagada vastav tehnoloogiline baas ja koolitada töötajad. Seni kasutusel oleva süsteemi puhul on olnud probleemiks keerukas tarkvara administreerimine.
2003. aasta lõpus otsustati lähtuvalt infotehnoloogia valdkonna arengust asuda looma uut internetipõhist muuseumide infosüsteemi MuIS, mille puhul toimub kogu süsteemi haldamine, administreerimine ning andmete säilitamine tsentraalselt. See vähendab oluliselt kulusid ja tagab süsteemi ühese toimimise kõigile muuseumidele. Samuti võimaldab uus süsteem teha avalikkusele kättesaadavaks informatsiooni olemasolevate kultuuriväärtuste kohta.

Eelnõu punkt 3.2. Eksponeeritakse vaid väikest osa museaalidest
Eksponeerimistingimuste laienemine on tihedalt seotud investeeringutega ja põhiosas on seega sarnased hoidlate küsimusega. Samas otsivad muuseumid erinevaid võimalusi kogude tutvustamiseks – pedagoogilised programmid, lühemaajalised erinäitused kogude põhjal jne. Tunduvalt peab tõusma kogudes olevate museaalide kohta info kättesaadavus MuISi rakendumisega. Eksponeerimise osas paranevad juba 2005.–2006. aastal tingimused Eesti Kunstimuuseumis, Põlva Talurahvamuuseumis, Läänemaa Muuseumis ja Harjumaa Muuseumis.

Eelnõu punkt 3.3. Muuseumid ei suuda uurijatele alati sobivaid tingimusi pakkuda
Seoses uute hoidlatega valmivad ka uurijatele mõeldud tööruumid.

Eelnõu punkt 3.4. Andmete kogumine museaalide kasutamise kohta ei ole selge ja järjepidev
Andmete kogumine muuseumide külastatavuse ja museaalide kasutamise kohta on toimunud viimased 4 aastat ühesuguse küsitluse kaudu. On tekkinud andmete aegrida muuseumide lõikes, mille põhjal saab teha konkreetse muuseumi osas analüüse ja võrrelda andmeid sarnaste muuseumide vahel. Samas on tegemist n.ö tööandmetega (täpset statistikat kogub Statistikaamet). Mõningane erinevus andmete esitamise osas tuleneb erinevatest meetoditest, mida muuseumid külastajate loendamisel, gruppideks jagamisel jne kasutavad. Andmete kogumise parendamine ja täpsustamine on päevakorral ja seotud eelkõige muuseumide poolt tõstatatud külastajauuringute vajadusest.

Lugupidamisega

Raivo Palmaru
Minister

Anton Pärn 628 2210
Peeter Mauer 628 2246

RAHANDUSMINISTEERIUM

Riigikontroll
Narva mnt 11a
10013 Tallinn

Teie 31.05.2005 nr OSIII-2-7.1/05/822

Meie 17. 06.2005 nr 1-1.13/7747

Muuseumivarade audit

Nõustume teie ettepanekuga muuta riigi raamatupidamise üldeeskirja museaalide inventuuri läbiviimise osas.
Museaalide, aga ka näiteks raamatukogudes olevate raamatute, inventeerimine võiks nende suurt kogust arvestades toimuda vähemalt kord iga viie aasta järel, mitte aga igal aastal, nagu üldeeskiri üldise normina praegu sätestab.
Lisame vastava muudatuse üldeeskirja selle järgmisel muutmisel. Järgmine üldeeskirja muutmise määrus on kavas ette valmistada 2005. a teisel poolaastal.

Lugupidamisega

Aivar Sõerd
Minister

Aare Järvan
Kantsler

Juta Maar 611 3499
juta.maar@fin.ee

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 20.06.05 Reg nr OSIII-2-7.1/05/822-2

Suur-Ameerika 1
15006 Tallinn

Reg. kood 70000272

Telefon: (0) 611 3558
Faks: (0) 696 6810
http://www.fin.ee

E-post: info@fin.ee
kantselei@fin.ee